

BELGISCHE SENAAT

ZITTING 1992-1993

7 JULI 1993

**Ontwerp van wet tot wijziging van de wet
van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming**

**AMENDEMENT VAN
MEVROUW HERZET**

Art. 3

Het voorgestelde artikel 38 te vervangen als volgt:

« *Artikel 38.* — Indien de minderjarige een als misdaad omschreven feit heeft gepleegd en op het tijdstip van het feit ouder dan volle 16 jaar was, nemen de strafrechten die bevoegd zijn krachtens het gemeen recht, kennis van de vorderingen van het openbaar ministerie ten aanzien van die minderjarige.

De debatten voor die gerechten worden in raadkamer gehouden. Indien daaruit blijkt dat een maatregel van bewaring, behoeding of opvoeding ter zake geschikt zou zijn, kunnen die gerechten de zaak bij een met redenen omklede beslissing uit handen geven en ze naar het openbaar ministerie verwijzen met het oog op een vordering voor de jeugdrechtsbank als daartoe grond bestaat.

De wet betreffende de voorlopige hechtenis is van toepassing op de minderjarigen bedoeld in de vorige leden.

Indien de minderjarige een niet als misdaad omschreven misdrijf heeft gepleegd en op het tijdstip van

R. A 16175**Zie:****Gedr. St. van de Senaat:****633 (1992-1993):**

Nr. 1: Ontwerp overgezonden door de Kamer van Volkvertegenwoordigers.

Nr. 2: Verslag.

Nr. 3: Amendement.

SENAT DE BELGIQUE

SESSION DE 1992-1993

7 JUILLET 1993

**Projet de loi modifiant la loi du 8 avril 1965
relative à la protection de la jeunesse**

**AMENDEMENT PROPOSE
PAR Mme HERZET**

Art. 3

Remplacer l'article 38 proposé par ce qui suit:

« *Article 38.* — Si le mineur d'âge a commis un fait qualifié crime et qu'il était âgé de plus de 16 ans accomplis au moment de ce fait, les juridictions pénales compétentes en vertu du droit commun connaissent des réquisitions du ministère public à l'égard dudit mineur.

Les débats devant ces juridictions ont lieu en chambre du conseil. S'ils font apparaître qu'une mesure de garde, de préservation ou d'éducation serait plus adéquate en la cause, ces juridictions peuvent, par décision motivée, se dessaisir et renvoyer l'affaire au ministère public aux fins de réquisition devant le tribunal de la jeunesse, s'il y a lieu.

La loi relative à la détention préventive est applicable aux mineurs visés par les alinéas précédents.

Si le mineur a commis une infraction autre qu'un crime et qu'il était âgé de plus de 16 ans accomplis au

R. A 16175**Voir:****Documents du Sénat:****633 (1992-1993):**

N° 1: Projet transmis par la Chambre des représentants.

N° 2: Rapport.

N° 3: Amendement.

het feit onder dan volle 16 jaar was, wordt hij voor de jeugdrechtbank gebracht. Indien zij een maatregel van bewaring, behoeding of opvoeding niet geschikt acht, kan zij de zaak bij een met redenen omklede beslissing uit handen geven en ze naar het openbaar ministerie verwijzen met het oog op vervolging voor het bevoegde gerecht als daartoe grond bestaat.»

Verantwoording

Onze wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming vormt in de ogen van specialisten een model in haar soort waar vele buurlanden met afgunst naar opkijken.

De grote lijnen van deze wet zijn bekend:

— De tekst bestaat uit twee duidelijk gescheiden delen, een eerste reeks maatregelen ter bescherming van minderjarigen in een gezin dat gevaar voor hen kan opleveren, terwijl een tweede reeks maatregelen bedoeld is voor de gevallen waarin minderjarigen feiten hebben gepleegd die onder het strafrecht vallen.

De wet van 1965 heeft nochtans uitdrukkelijk rekening gehouden met de mogelijkheid om in bepaalde gevallen af te wijken van het principe van de strafrechtelijke minderjarigheid: artikel 38 van de wet bepaalt immers dat de minderjarige van meer dan 16 jaar die wegens een als misdrijf omschreven feit voor de jeugdrechtbank is gebracht, verwezen kan worden naar de gewone strafrechter indien de jeugdrechter een maatregel van bewaring, behoeding of opvoeding niet geschikt acht.

De jeugdrechters blijken nochtans niet erg geneigd om een dergelijke bepaling toe te passen en dat veroorzaakt juist het ongenoegen bij de publieke opinie waarover de media berichten. Anderzijds staat de gewone strafrechter naar wie een minderjarige delinquent overeenkomstig artikel 38 wordt verwezen, voor een moeilijke taak want het Hof van Cassatie oordeelt in een arrest van 8 juni 1988: «Gelet op de algemene opzet van de wet betreffende de jeugdbescherming is het uitgesloten dat, ingeval de zaak uit handen gegeven wordt, het dossier dat aangelegd is om zijn persoonlijkheid en het milieu waarin hij is grootgebracht, te kennen tezamen met het dossier in de zaak betreffende hem als een misdrijf omschreven feit, verwezen zou worden naar het openbaar ministerie met het oog op vervolging voor het bevoegde gerecht.»

Het beginsel van de strafrechtelijke minderjarigheid, een van de belangrijkste pijlers van onze wetgeving op de jeugdbescherming, zoals wij aan het begin van deze toelichting hebben vermeld, wordt door de wet zelf dus niet als onaantastbaar beschouwd en bij ernstige feiten kan er dus van worden afgeweken.

Wegens de maatschappelijke ontwikkelingen en het dagelijks weerkerend geweld waarbij minderjarige delinquenten betrokken zijn, moeten de regels van artikel 38 van de wet van 1965 herzien worden zodat minderjarigen die zware misdrijven hebben gepleegd, voor hun daden verantwoordelijk kunnen worden gesteld.

Die toekenning van nieuwe verantwoordelijkheden is trouwens volkomen in overeenstemming met de ontwikkelingen in onze maatschappij waar jongeren schoolplichtig blijven tot de leeftijd van 18 jaar zodat minderjarigen van meer dan 16 jaar toch voor de overgrote meerderheid, onder begeleiding blijven van volwassenen (het onderwijzend personeel) die de belangrijke opdracht hebben hen bewust te maken van hun plichten ten aanzien van de maatschappij en de medeburgers in die maatschappij.

We stellen dan ook voor artikel 38 van de wet van 1965 te wijzigen door de thans geldende regeling om te draaien. Bij misdrijven van minderjarigen van meer dan 16 jaar zouden de gewone

moment du fait, il est déféré au tribunal de la jeunesse. Si celui-ci estime inadéquante une mesure de garde, de préservation ou d'éducation, il peut par décision motivée se dessaisir et renvoyer l'affaire au ministère public aux fins de poursuites devant la juridiction compétente, s'il y a lieu.»

Justification

Notre loi du 8 avril 1965 sur la protection de la jeunesse constitue, pour les spécialistes, un modèle du genre que beaucoup de pays voisins nous envient.

On connaît les grandes lignes de cette législation:

— Le texte est constitué de deux volets bien distincts, un premier ensemble de mesures visant à assurer la protection du mineur placé dans un environnement familial dangereux, tandis qu'un second ensemble de mesures s'efforce d'assurer la répression des actes pénalement répréhensibles commis par un mineur d'âge.

La loi de 1965 a cependant expressément envisagé la possibilité de déroger au principe de la minorité pénale dans certains cas: l'article 38 de la loi dispose en effet que le mineur de plus de 16 ans déféré au tribunal de la jeunesse en raison d'un fait qualifié infraction peut, si le juge de la jeunesse estime inadéquante une mesure de garde, de préservation ou d'éducation, être renvoyé devant la juridiction pénale de droit commun.

Il semble cependant que les juges de la jeunesse soient très réticents à appliquer semblable disposition, ce qui, précisément, suscite le malaise de l'opinion publique dénoncé par les médias. D'autre part, le tribunal pénal de droit commun qui devrait connaître du sort du mineur délinquant dans le cadre du renvoi prévu par l'article 38, se trouve confronté à une tâche difficile dans la mesure où, en vertu d'un arrêt de la Cour de cassation du 8 juin 1988 (*J.T.*, p. 662), «L'économie générale de la loi sur la protection de la jeunesse exclut qu'en cas de dessaisissement, le dossier de l'étude sociale constitué pour connaître la personnalité du mineur et le milieu où il a été élevé, soit renvoyé au ministère public avec celui de l'affaire concernant le fait qualifié infraction, aux fins de poursuites devant la juridiction compétente.»

Ainsi donc, le principe de minorité pénale qui constitue — comme nous le rappelons en tête de ces développements — un des piliers essentiels de notre législation sur la protection de la jeunesse n'est pas considéré, par cette législation elle-même, comme intangible, une adaptation pouvant avoir lieu en fonction de la gravité des circonstances.

L'évolution de la société, la réalité quotidienne de la violence impliquant des délinquants mineurs font cependant que les modalités de l'article 38 de la loi de 1965 doivent être revues dans le sens d'une plus grande responsabilisation des mineurs auteurs d'actes pénaux graves.

Cette responsabilisation accrue ne s'inscrit-elle d'ailleurs pas correctement dans l'évolution de notre société où la scolarité est à présent obligatoire jusqu'à l'âge de 18 ans, de sorte que les mineurs de plus de 16 ans continuent — en tout cas pour la plus grande majorité d'entre eux — à être encadrés par des adultes (le personnel enseignant) dont une part importante de la mission consiste à leur faire prendre conscience des devoirs qu'ils ont envers la société et les concitoyens qui la composent.

Nous proposons dès lors de modifier l'article 38 de la loi de 1965 en inversant le système qu'elle organise actuellement. En cas d'actes délictueux commis par un mineur d'âge de plus de 16 ans,

strafgerichten (correctionele rechtbank en hof van assisen) ambtshalve bevoegd moeten zijn voor het ten laste gelegde feit, tenzij uit het dossier of de debatten blijkt dat een maatregel van bewaring, behoeding of opvoeding meer geschikt zou zijn, hetgeen het geval zou zijn met een minderjarige van wie wordt aangetoond dat hij weinig verantwoordelijkheidszin aan de dag kan leggen. Eigenlijk stellen we de regeling voor die bepaald is in artikel 36*bis* voor de misdrijven betreffende het wegverkeer van minderjarigen van meer dan 16 jaar.

De ambtshalve bevoegdheid die de gewone strafrechter zou hebben voor delinquenten van meer dan 16 jaar, wordt echter alleen toegekend in de zwaarste gevallen, d.w.z. voor feiten die door het Strafwetboek misdaad worden genoemd. Voor de andere strafbare feiten (overtredingen en wanbedrijven) blijft de jeugdrechter bevoegd ten aanzien van die minderjarigen, tenzij die rechter wegens bepaalde omstandigheden (bijvoorbeeld bij recidive of verschillende misdrijven) belist dat de minderjarige van meer dan 16 jaar verwezen moet worden naar de gewone strafrechter.

In het stelsel dat wij aanbevelen, blijft de minderjarige delinquent voldoende beschermd aangezien de gewone strafrechter, zoals we al hebben aangestipt, de mogelijkheid krijgt de zaak te verwijzen naar de jeugdrechter en de debatten voor de gewone strafrechter bovendien in raadkamer zullen plaatsvinden om te verhinderen dat de openbaarheid de latere wederinschakeling van de minderjarige in de maatschappij bemoeilijkt.

les juridictions pénales ordinaires (tribunal correctionnel et cour d'assises) devraient être compétentes et saisies d'office du fait incriminé, à moins que le dossier ou les débats ne laissent apparaître qu'une mesure de garde, de préservation ou d'éducation serait plus adéquate, ce qui serait le cas s'il était démontré que le degré de « responsabilisation » du mineur est restreint. En fait, nous proposons d'adopter le mécanisme qui est celui prévu par l'article 36*bis* pour les infractions commises par des mineurs de plus de 16 ans en matière de roulage.

Notre proposition n'attribue toutefois compétence d'office aux juridictions de droit commun pour les délinquants de plus de 16 ans que dans les cas les plus graves, c'est-à-dire pour les faits qualifiés crimes au sens du Code pénal. Pour les autres actes délictueux (contraventions et délits), la compétence normale du juge de la jeunesse est maintenue à l'égard de ces mineurs, quitte à ce que ledit juge décide, en raison de certaines circonstances (par exemple en cas de récidive ou de délinquance répétée) que le mineur de plus de 16 ans doit être renvoyé devant la juridiction pénale ordinaire.

Enfin, la protection du mineur délinquant continue à être suffisamment assurée dans le système que nous préconisons par le fait que, outre la possibilité déjà mentionnée pour la juridiction pénale ordinaire de renvoyer devant le juge de la jeunesse, les débats devant les juridictions pénales de droit commun auront lieu en chambre du conseil, afin d'éviter toute publicité nuisible, pouvant compromettre le reclassement social ultérieur du mineur.

Jacqueline HERZET.